

Embriophyta (kopnene biljke)

Klasifikacija

- Anthocerotidae
- Bryidae
- Marchantiidae

- Lycopodiidae
- Equisetidae
- Marattidae
- Psilotidae
- Polypodiidae

- Ginkgooidae
- Cycadidae
- Pinidae
- Gnetidae
- Magnolidae

Monosporangiate (biljke sa 1 sporangijom) - mahovine

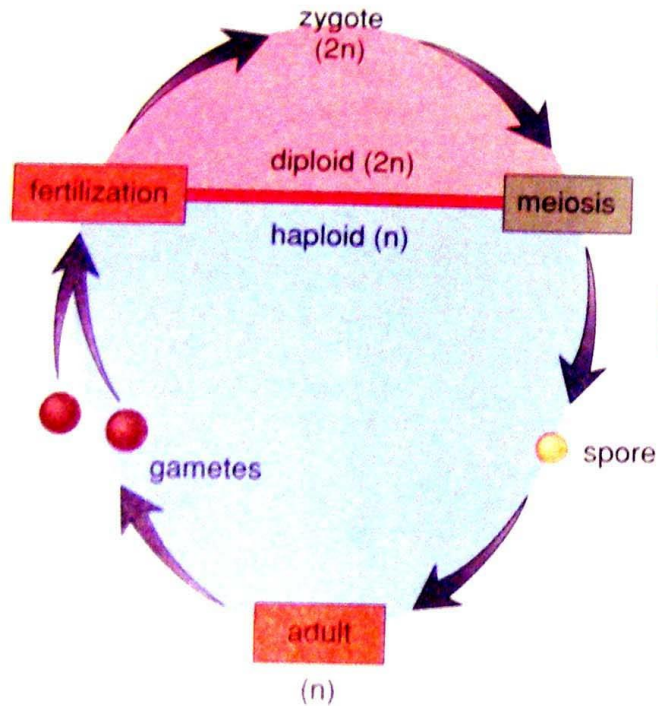
Polisporangiate (biljke sa više sporangija)

Biljke sa sjemenom

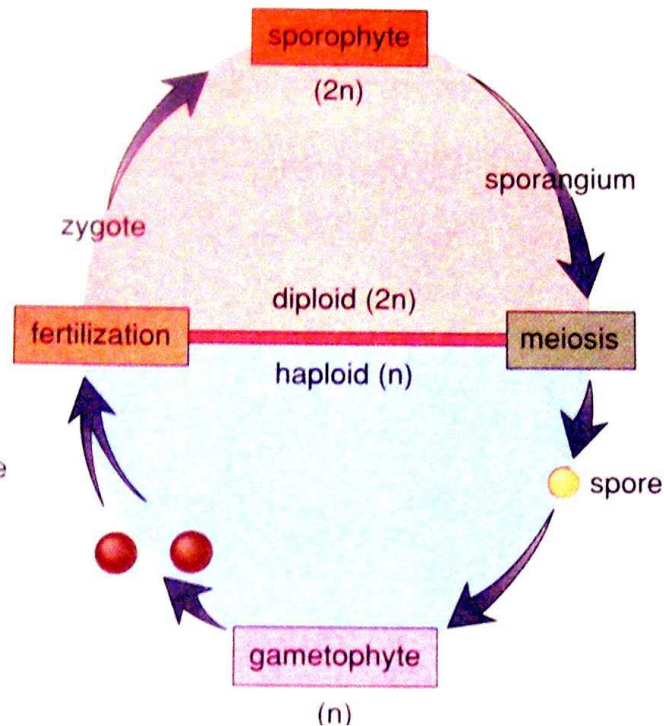
Prilagođenostina uslove kopnene sredine

- Evolucija embriona, diferencijacija sporofita (dominacija sporofit generacije)
- Diferenciranje tkiva: pokorično tkivo (epidermis sa kutikulom), stome, parenhimsko tkivo, mehaničko, provodno tkivo (leptoide, hadroide, floem, ksilem...)
- Diferenciranje organa, korijenov sistem, višćelijske reproduktivne strukture...
- Biohemijske prilagođenosti
- Pojava novih životnih formi ...

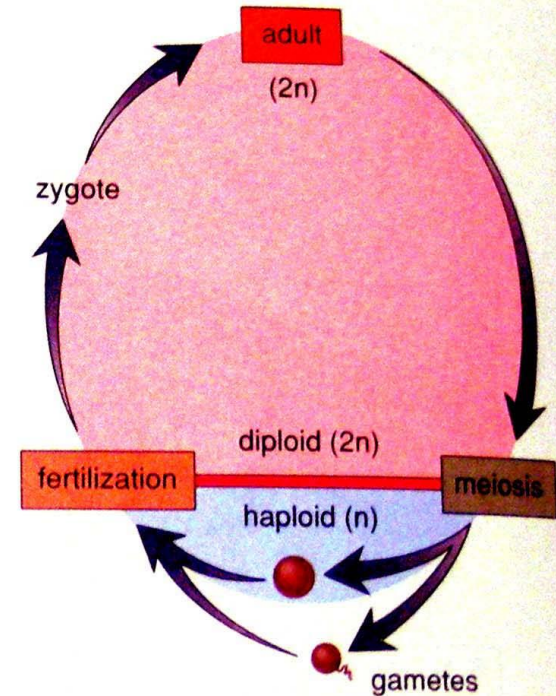
Smjena generacija ...

HAPLOIDNI CIKLUS

RAVNOPRAVNA SMJENA GENERACIJA

DIPLOIDNI CIKLUS

Izosporija, heterosporija, biseksulani gametofiti, gametofiti odvojenih polova ...

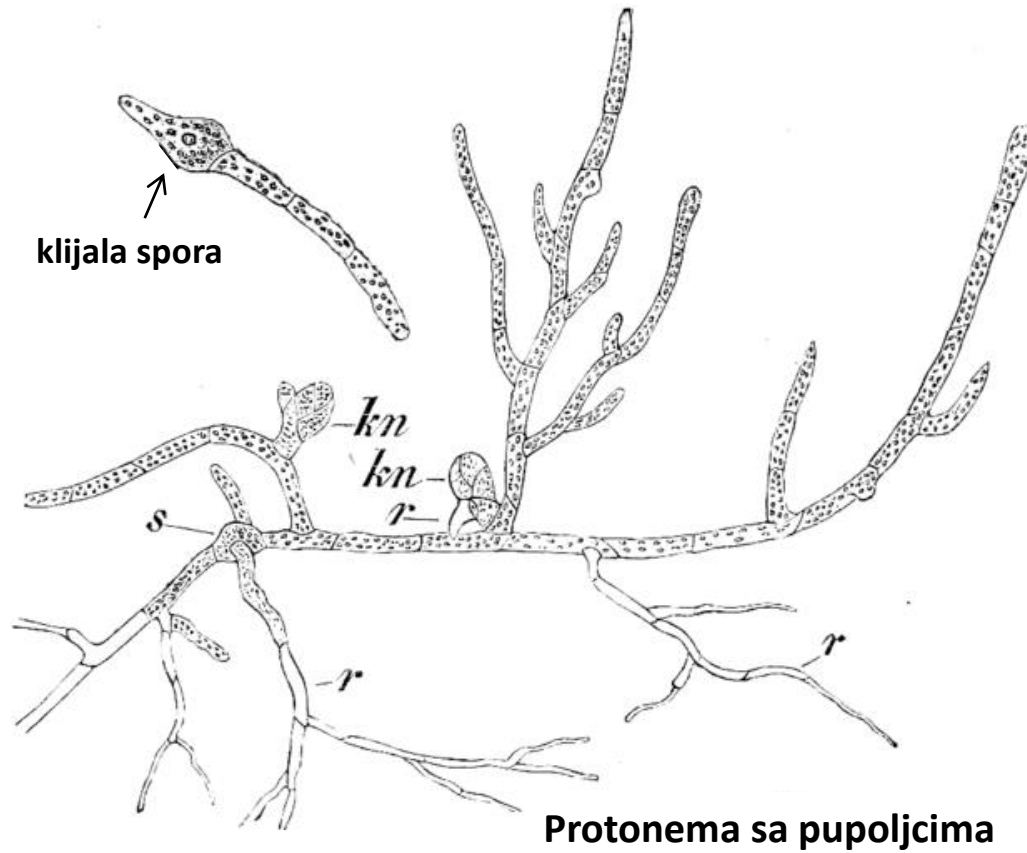
Osobina	Mahovne	Papratolike biljke	Sjemenjače
Dominantna generacija	Gametofit	Sporofit	Sporofit
Tip spora	Izospore	Uglavom izospore	Heterosporne
Razvoj gametofita	Egzosporan	Uglavnom egzosporan	Endosporan
Gametofit i sporofit	Povezani	Odvojeni	Povezani
Veličina gametofita i fotosintetska aktivnost	Najveći kod kopnenih biljaka (nekad dugačak i preko metra), fotosintetski aktivan	Nekoliko mm, uglavnom fotosintetski aktivan	Najmanji kod kopnenih biljaka, fotosint. Nekativan i nesamostalan- u potpunosti zavisi od sporofita!!!

MAHOVINE

(nakadašnji razdio Bryophyta, a sada potklase Anthocerotidae, Marchantiidae, Bryidae)

- Dominacija gametofit generacije
- Protonema, sporogon, kolumela...
- Talusoidne forme, forme sa diferenciranim listićima
- Rizoid= korjenčić (jednoćelijski, višećelijski), kauloid= stabaoce, filoid= listovi
- Epidermis, kutikula, stome
- Leptoide, hadroide ... (izostaju iz rizoida!)

Protomena *Funaria hydrometrica*

Protonema sa pupoljcima

S- spora, kn- pupoljak, r- rizoid

Klasifikacija

- Anthocerotidae

Rogolike mahovine

- Bryidae

Prave mahovine

- Marchantiidae

Jetrenjače

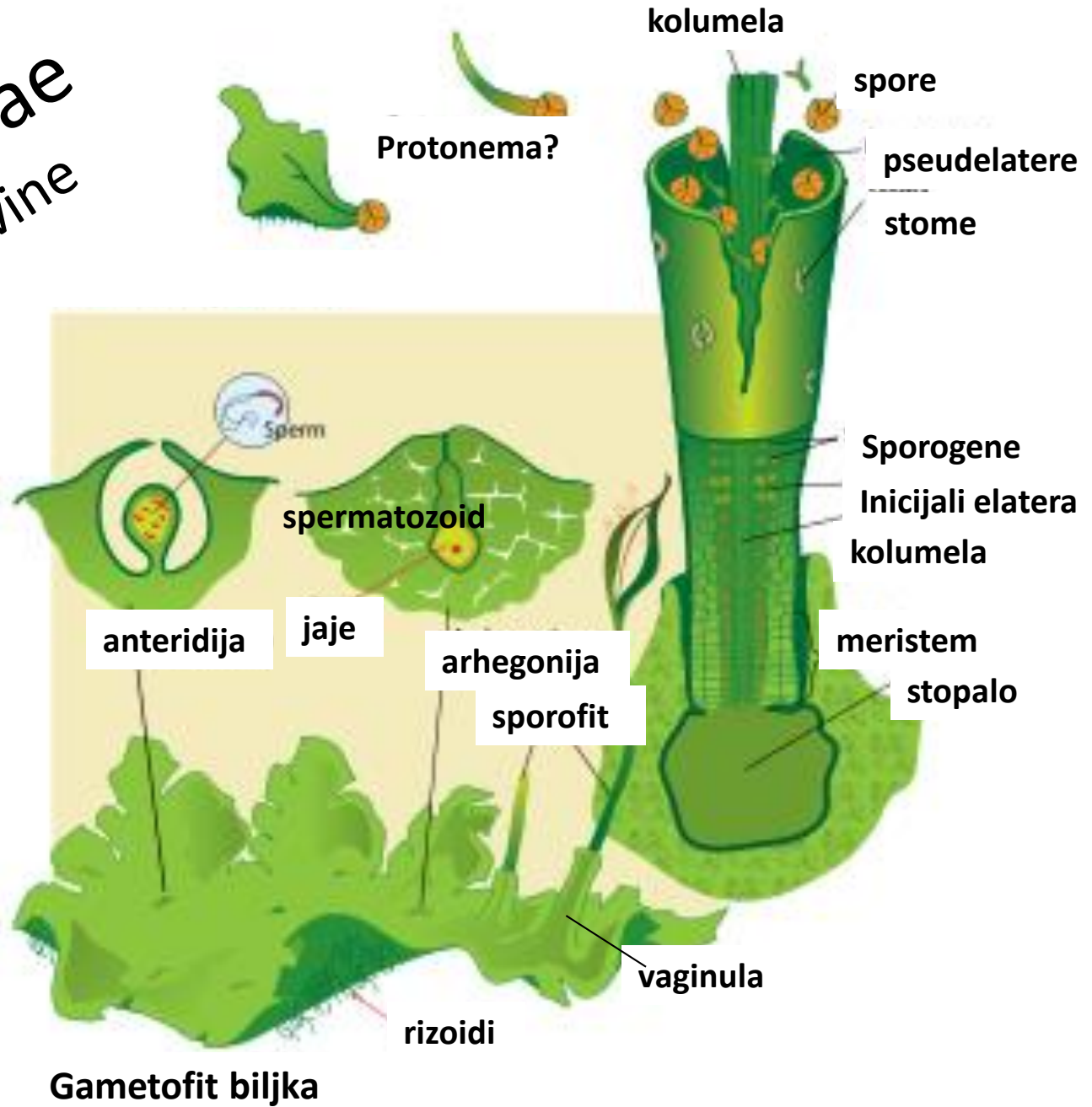

Anthocerotidae

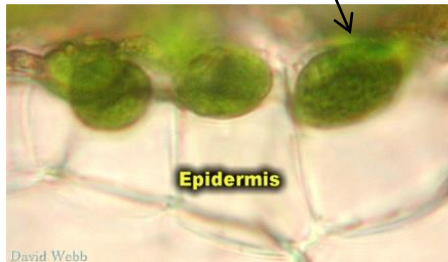
rogolike mahovine

U starijoj klasifikaciji Anthocerotidae su svrstavane u klasu Hepaticae!

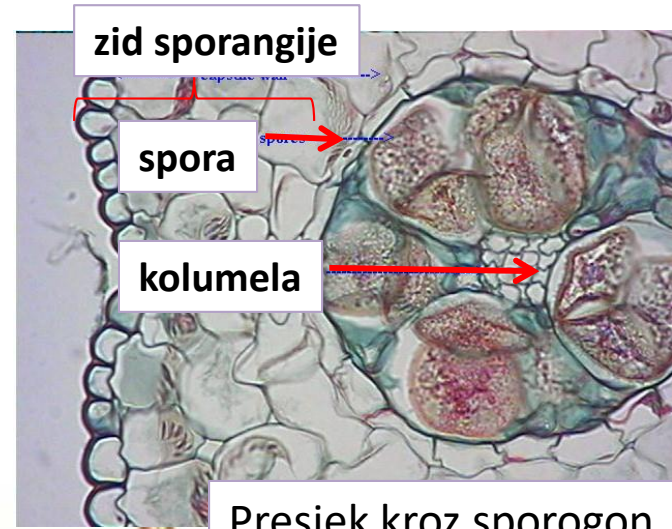

Anthoceros sp.
Fam. Anthocerotaceae
Ordo. Anthocerotales

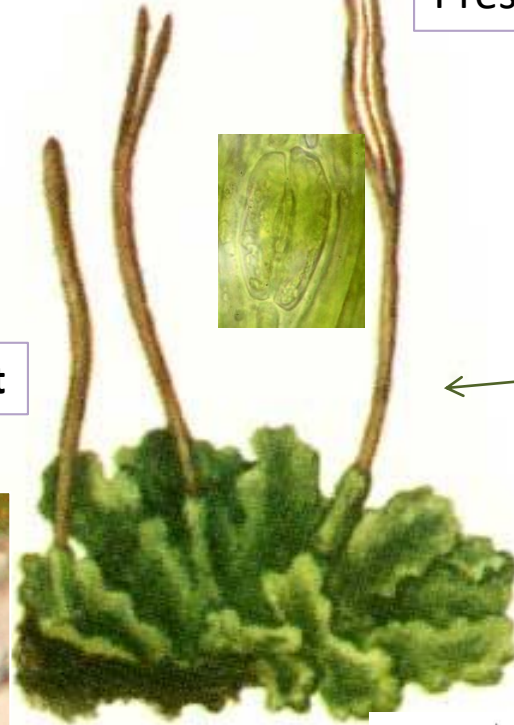

Krupni hloroplast

Mucilagene šupljine sa *Nostoc* spp. ili drugom cijanobakterijom

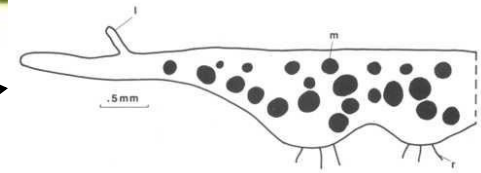

Presjek kroz sporogon

Sporogon
sa stomama i
meristemskih
tkivom u
osnovi

gametofit

Marchantiidae - jetrenjače

Talusna forma

gametofori

U starijoj
klasifikaciji
Marchantiidae su
imale status klase
Hepaticae!

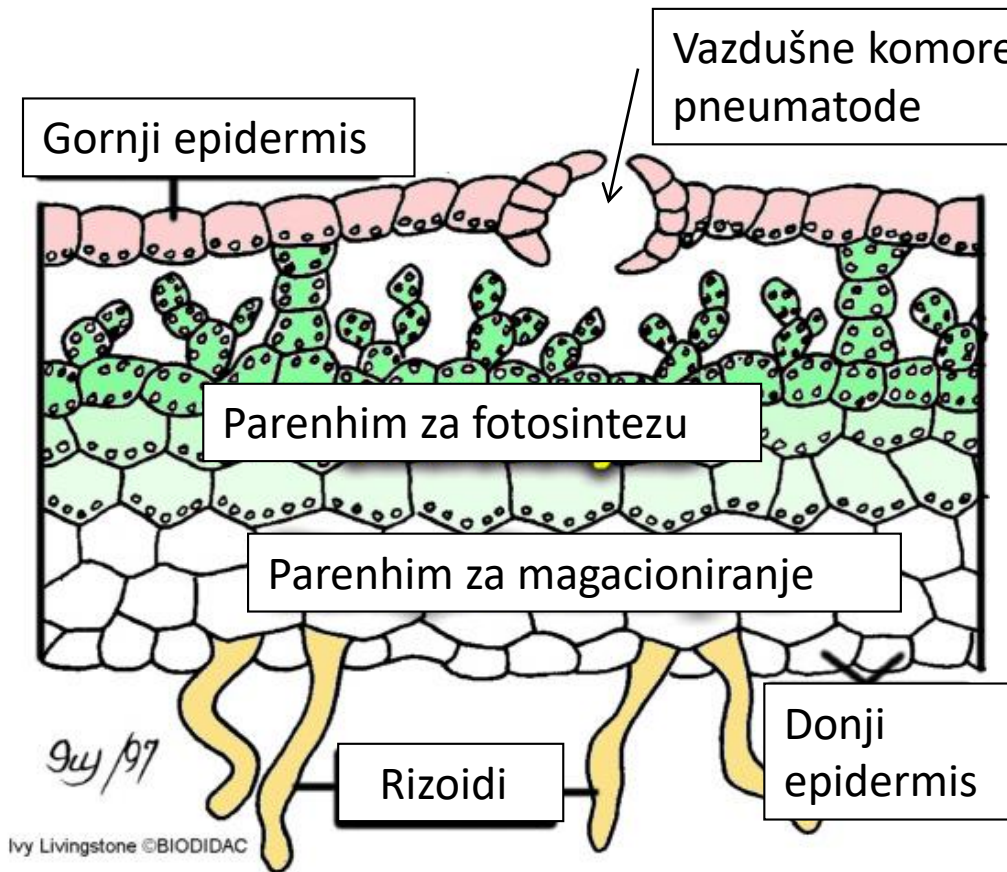
amfigastrije

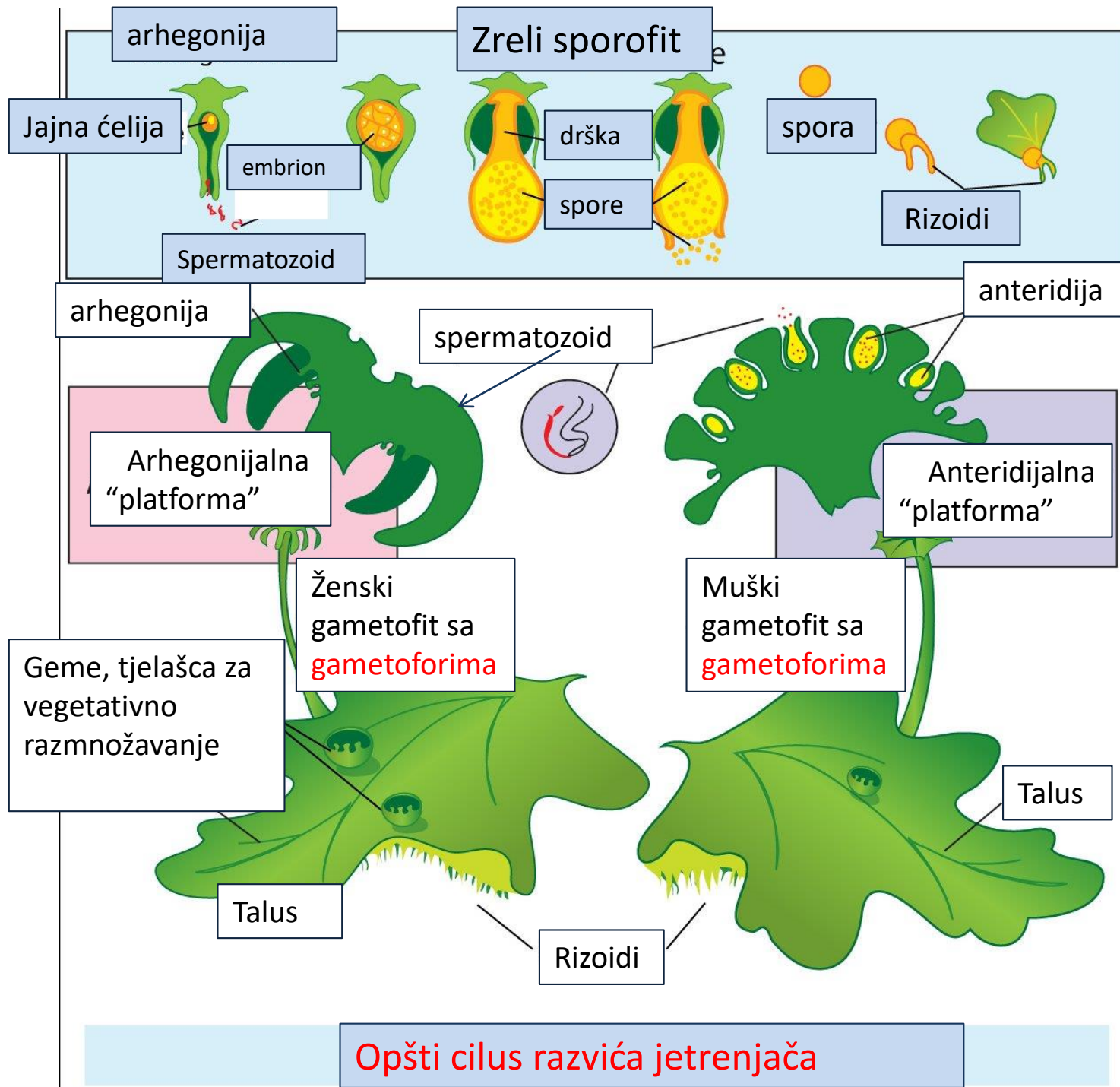
Forma sa listićima

Red. Marchantiales

- Isključivo talusoidne jetrenjače, sa prilično kompleksnom građom gametofita, koji po pravilu nosi gametofore (arhegoniofore i anteridiofore)

Marchantia sp.
Fam. Marchantiaceae

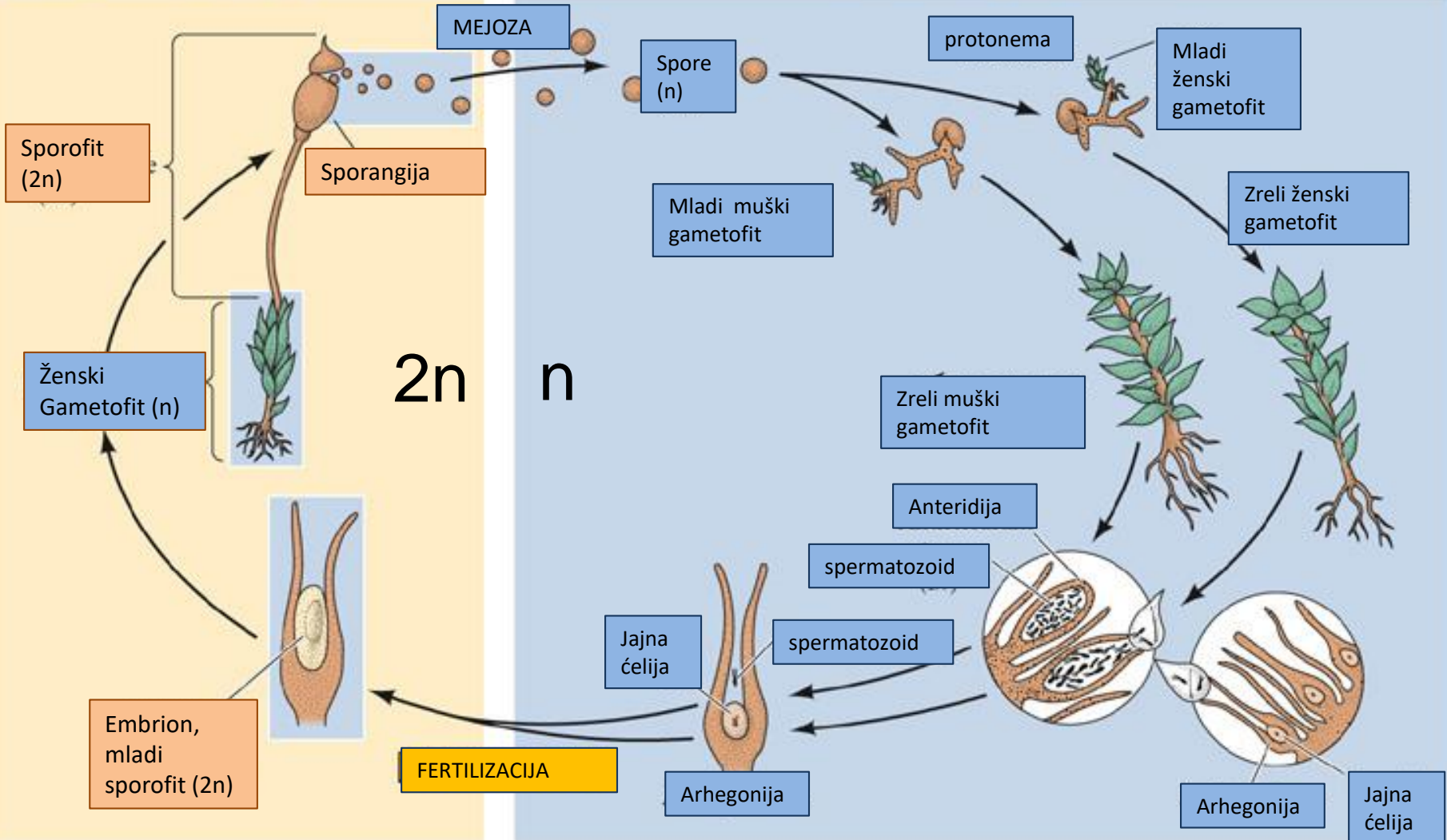
Bryidae- prave mahovine

Opšti ciklus razvića

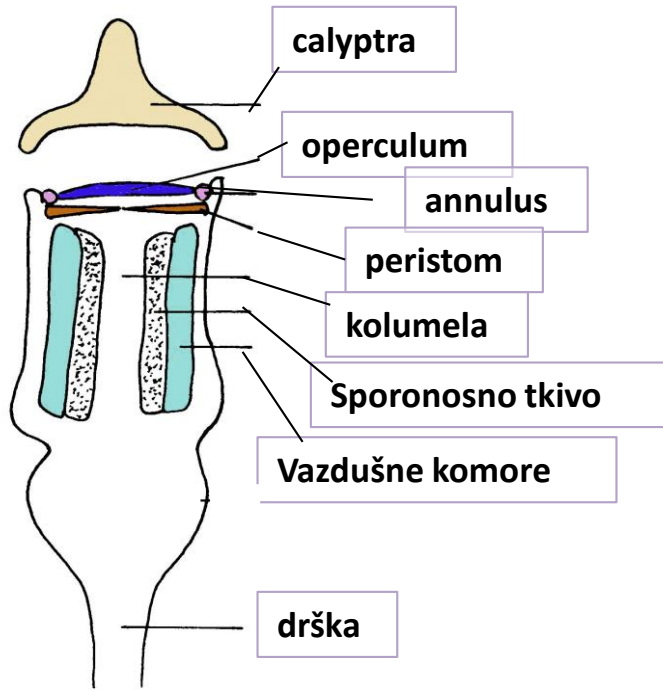
U starijoj klasifikaciji Bryidae su imale status klase Musci!

Diploidna sporofit generacija (2n)

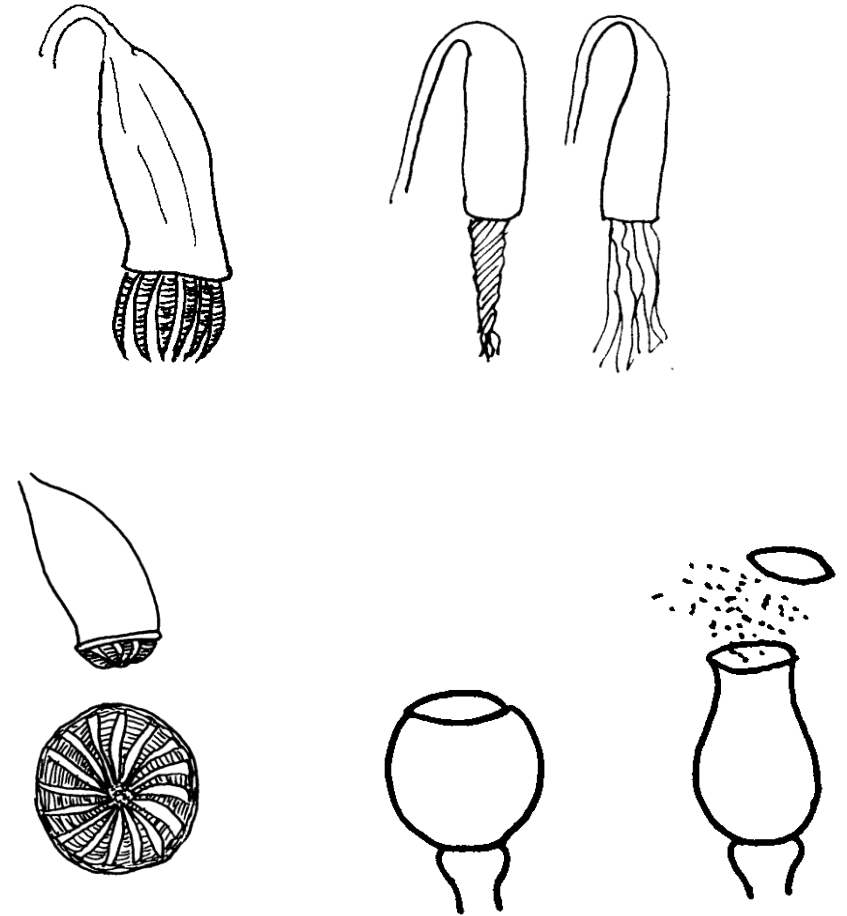
Haploidna gametofit generacija (n)

Opšta građa čaure

Tipovi peristoma

Polytrichum commune

Fam. Polytrichaceae

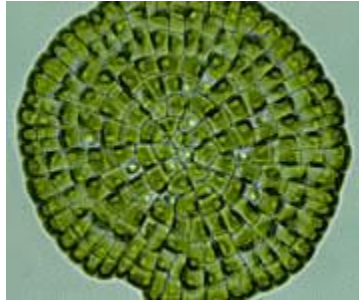
O. Bryales

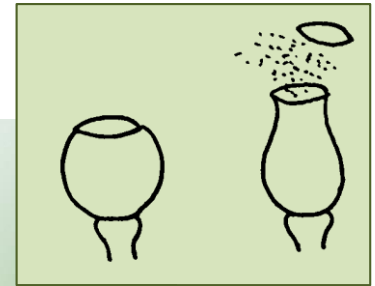
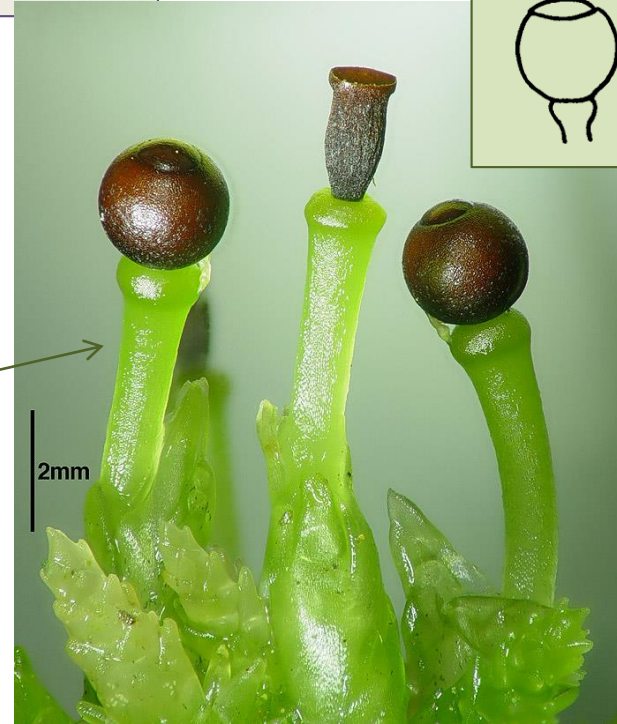

O. Sphagnales- sfagnumske mahovine

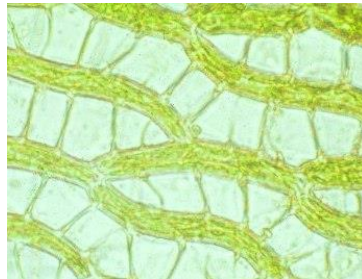
Protonema nije končasta, nego pločasta i liči algi Coelema.

Pseudopodijum (n)

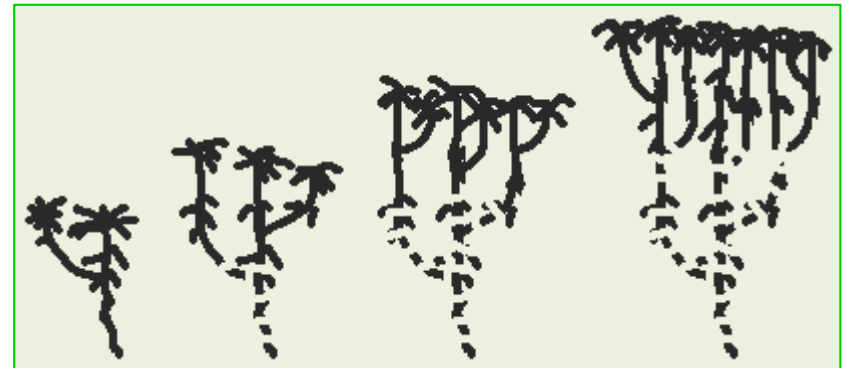

Gametofit nema rizoida!!!

Hidrocite ...

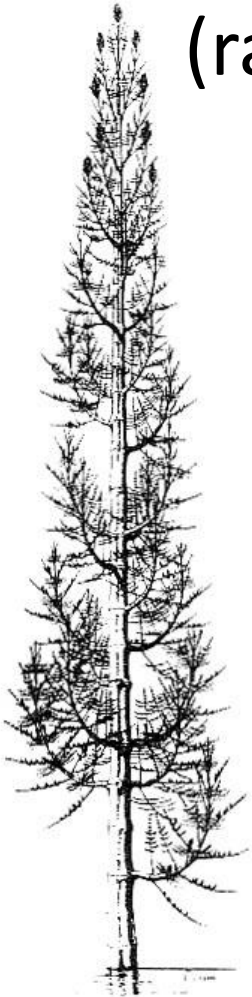
Sporogon nema dršku već se nalazi na pseudopodiji, koja predstavlja dio gametofita.

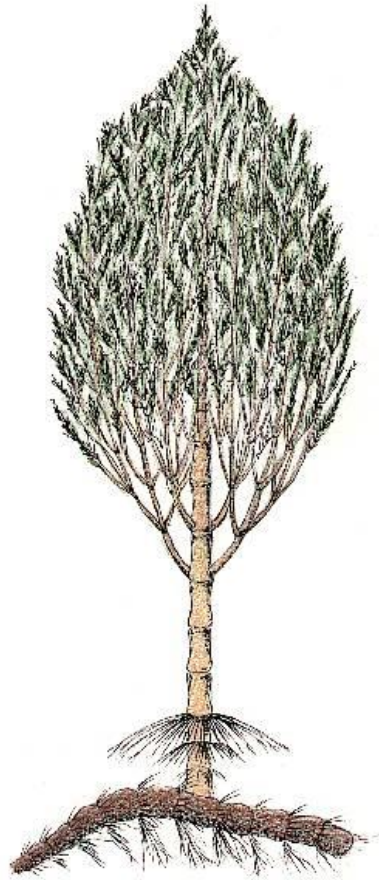
Equisetidae

(rastavići)

U starijoj klasifikaciji Equisetidae su imale status klase Equisetatae!

Pseudobornia ursina

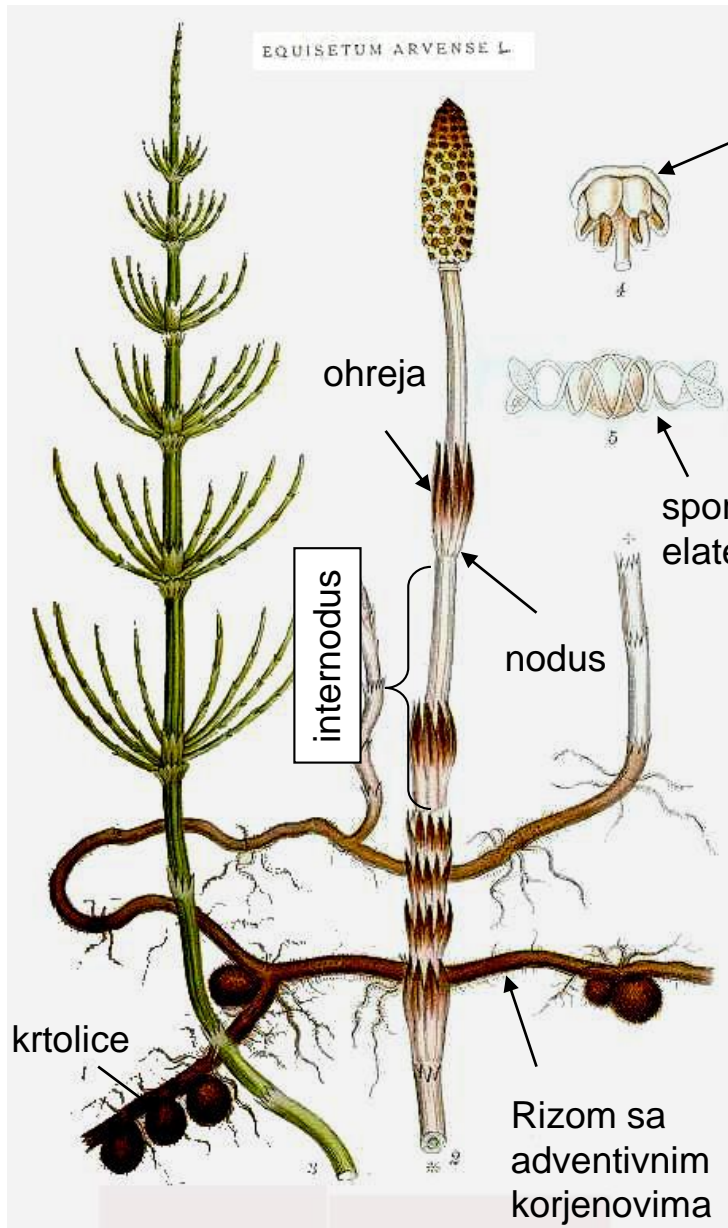

Calamites sp.

Equisetum arvense

Morfološke odlike vrste *Equisetum arvense*

sporangiofor

Člankovitost građe

Odsustvo trajnog primarnog korjena

Redukovani listovi srasli u rukavce- ohreje

Elatere

Izosporija ....

spora sa elaterama

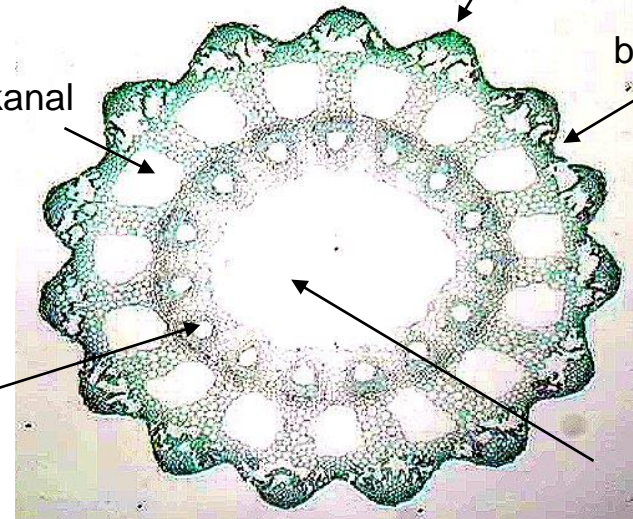
rebra

brazde

valekularni kanal

karinalni kanal

centralna šupljina

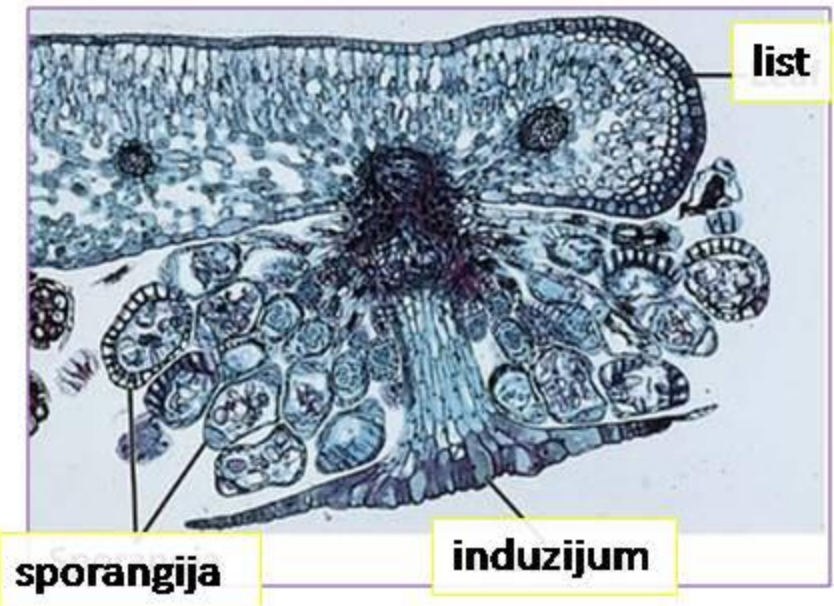
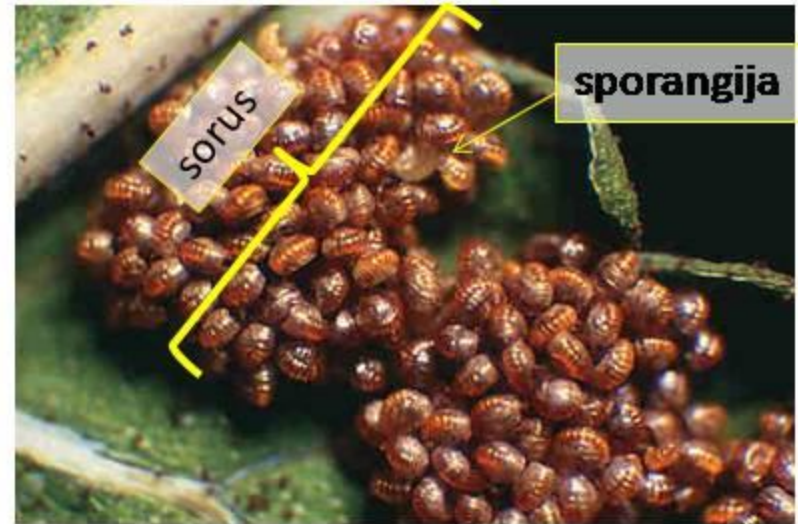

Polypodiidae

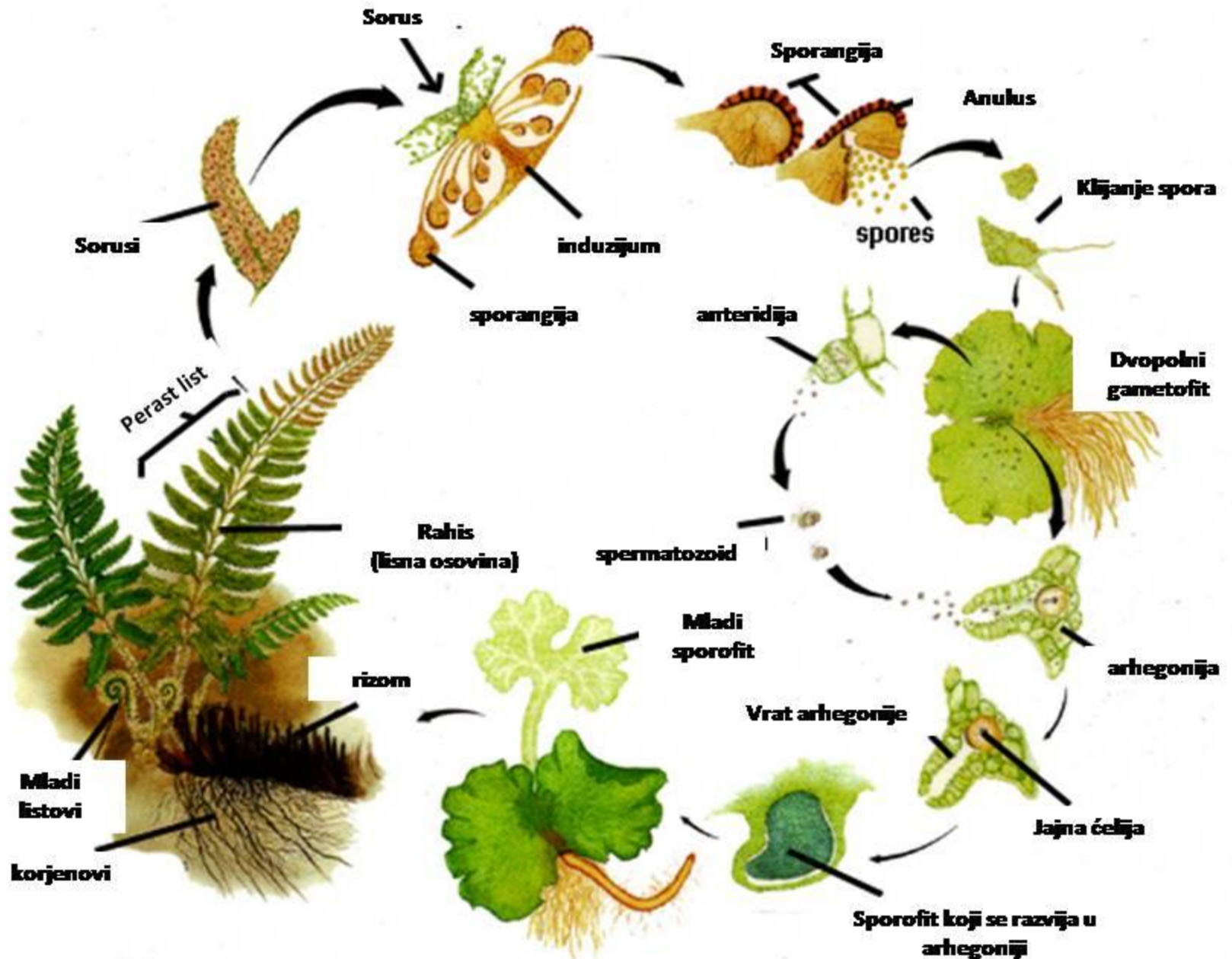
U starijoj klasifikaciji Polypodiidae su imale status potklase Leptosporangiatae!

Nadzemni dio predstavljen listom,
rizom, izo-, heterosporija .....

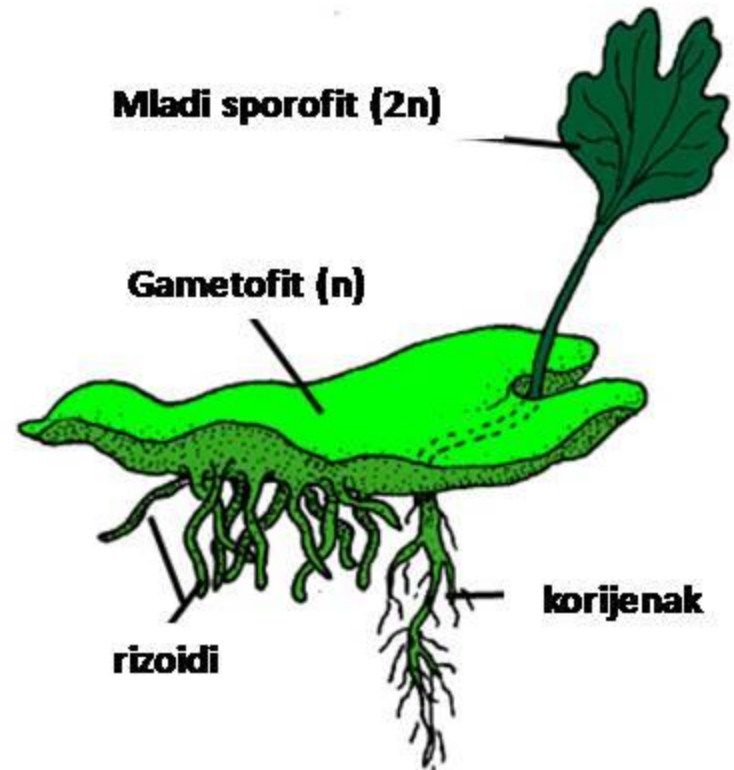
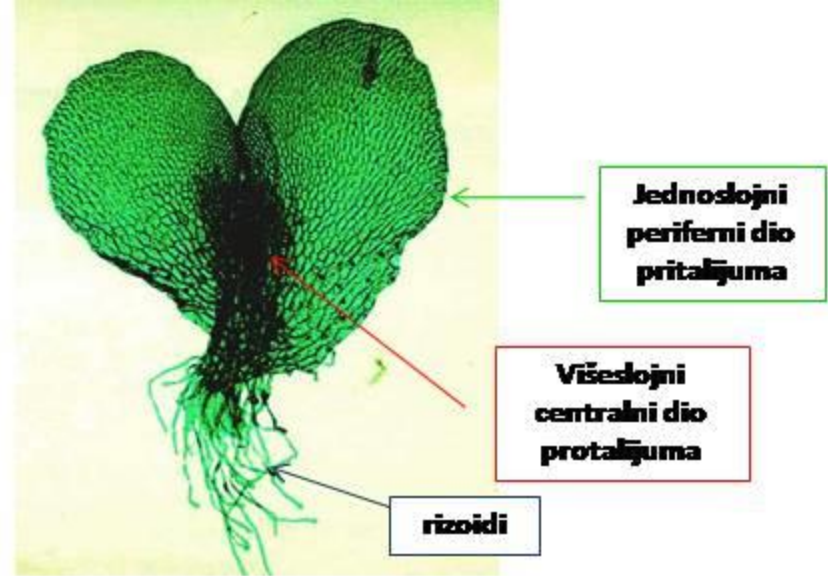
List uvijen u obliku puževe kućice

Opšti ciklus razvića kopnenih i **izospornih** paprati

Protalijum (autotrofan!)

Polypodiales

Obodno postavljeni sorusi

Induzijum razdijeljen

Induzijum cio i u vidu kišobrana

Induzijum jajast i jednostrano pričvršćen

Pteridium aquilinum- kisela paprat

Phyllitis scolopendrium- jelenji jezik

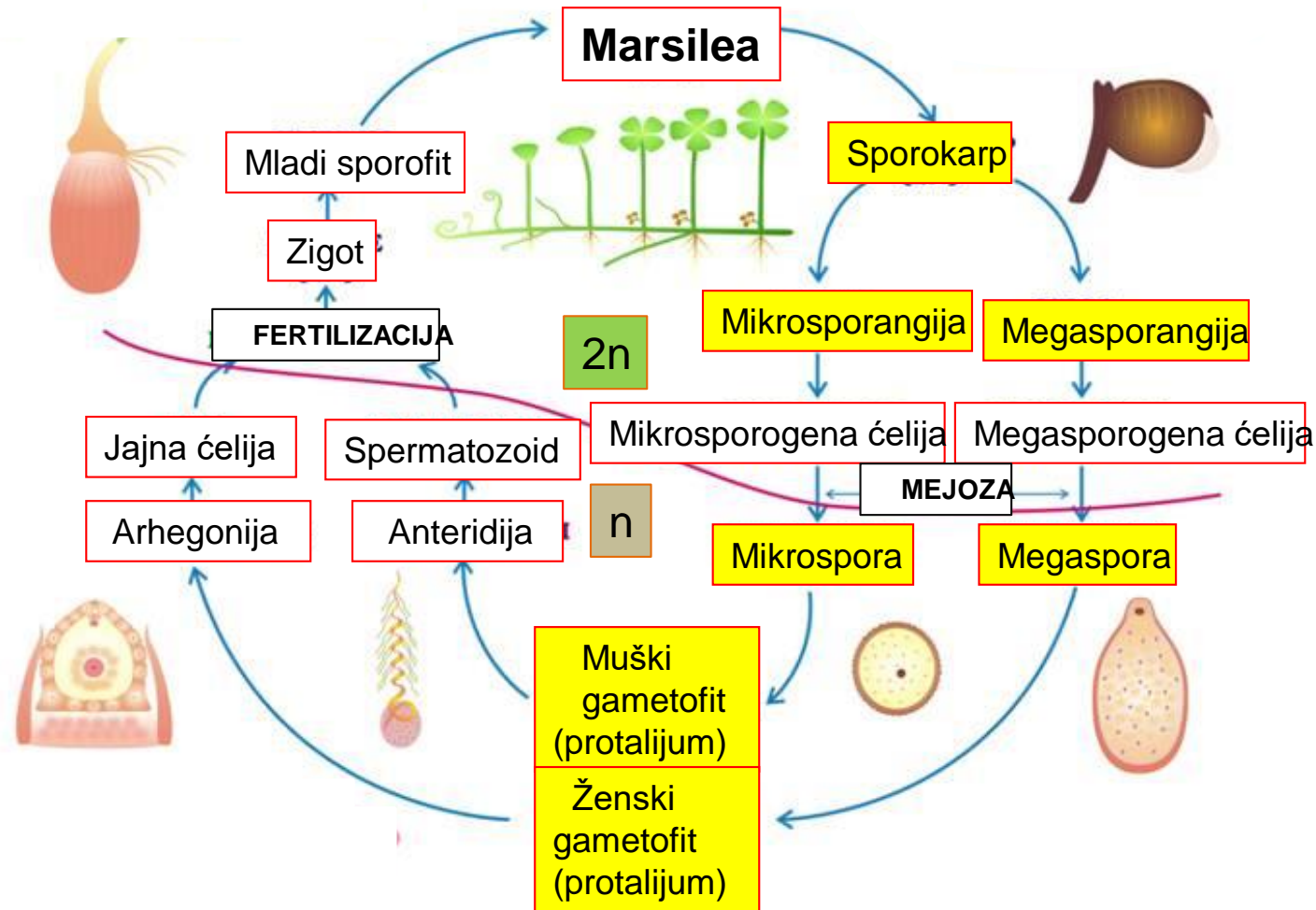
**Ceterach officinarum
zlatna paprat**

Polypodium vulgare- slatka paprat

Ciklus razvića vodenih i heterospornih paprati

Marsileales

U starijoj klasifikaciji redovi Marsileales & Salviniales su svrstavani u potklasu Hydropterides!

Marsilea quadrifolia

rizom

Marsileaceae

Zastupljena u flori CG,
i na listi zakonom zaštićenih vrsta

Spoljašnji čvrsti zid sporokarpa

Galertrni sloj

Salviniales

Bradavice i
dlačice na listu

Flotantni listovi

Sporokarp sa mikrosporangijama
u kojima nastaje po 63 spore

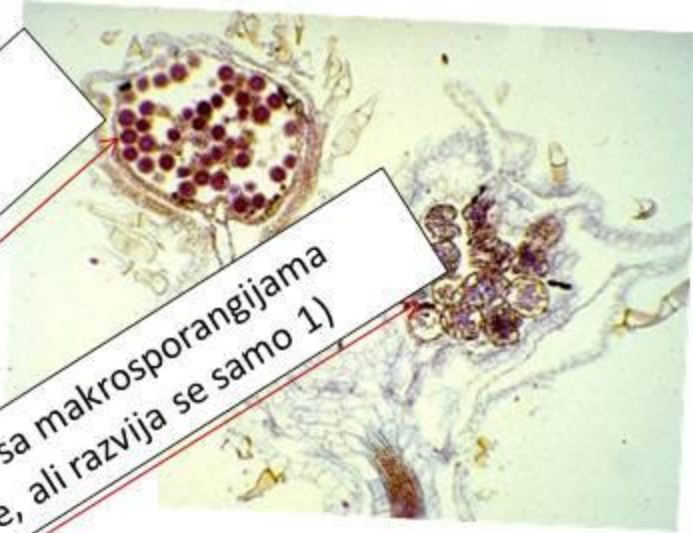
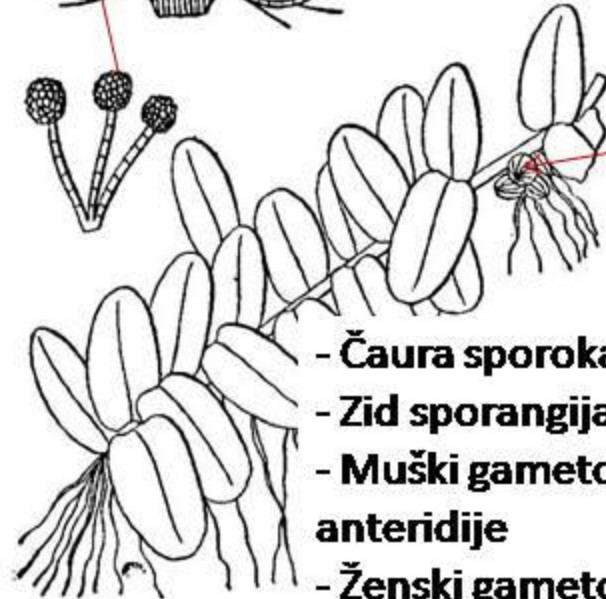
Sporokarp sa makrosporangijama
(32 spore, ali razvija se samo 1)

Sporokarp (sorusi)

Salvinia natans

Podvodni
končasti listovi!

- Čaura sporokarpa dvojna
- Zid sporangija jednoslojan!
- Muški gametofit= protalijum sa 2 anteridije
- Ženski gametofit= protalijum sa 1 arhegonijom

Klasifikacija biljaka sa sjemenom (Spermatophyta)

Gymnospermae
golosjemenjače

- Ginkgooidae (nekad klasa Ginkgoatae)
- Gnetidae (Gnetatae)
- Pinidae (Pinatae)
- Cycadidae (Cycadatae)

Angiospermae
skrivenosjemenjače

- Magnoliidae (Magnoliophytina)

Ginkgooidae

Sjemeni zametak

ženska jedinka

muška jedinka

Ginkgo biloba

Cycadidae

Cycadales

Cycadaceae

Cycas revoluta

ženska jedinka

Cycas revoluta Thunb.
ソテツ 小孢子葉・葯 (C) Flavon

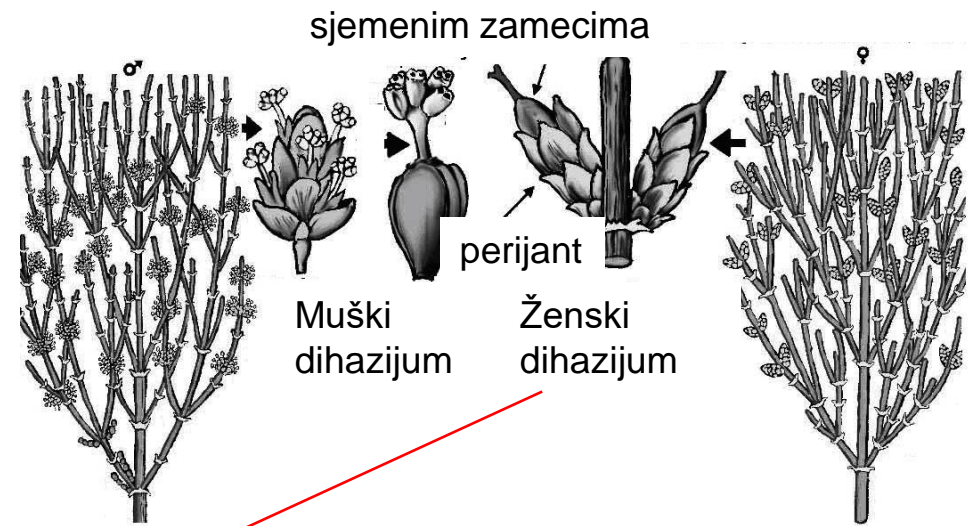
muška jedinka

Megasporofili sa sjemenim zamecima

Mikrosporofili sa polenovim kesama

Gnetidae

Ephedra campylopoda, Ephedraceae

Welwitschia mirabilis, Welwitschiaceae

Pinidae

Pinales

Pinaceae

Pinus nigra- crni bor

Picea excelsa - smrča

Abies alba - jela

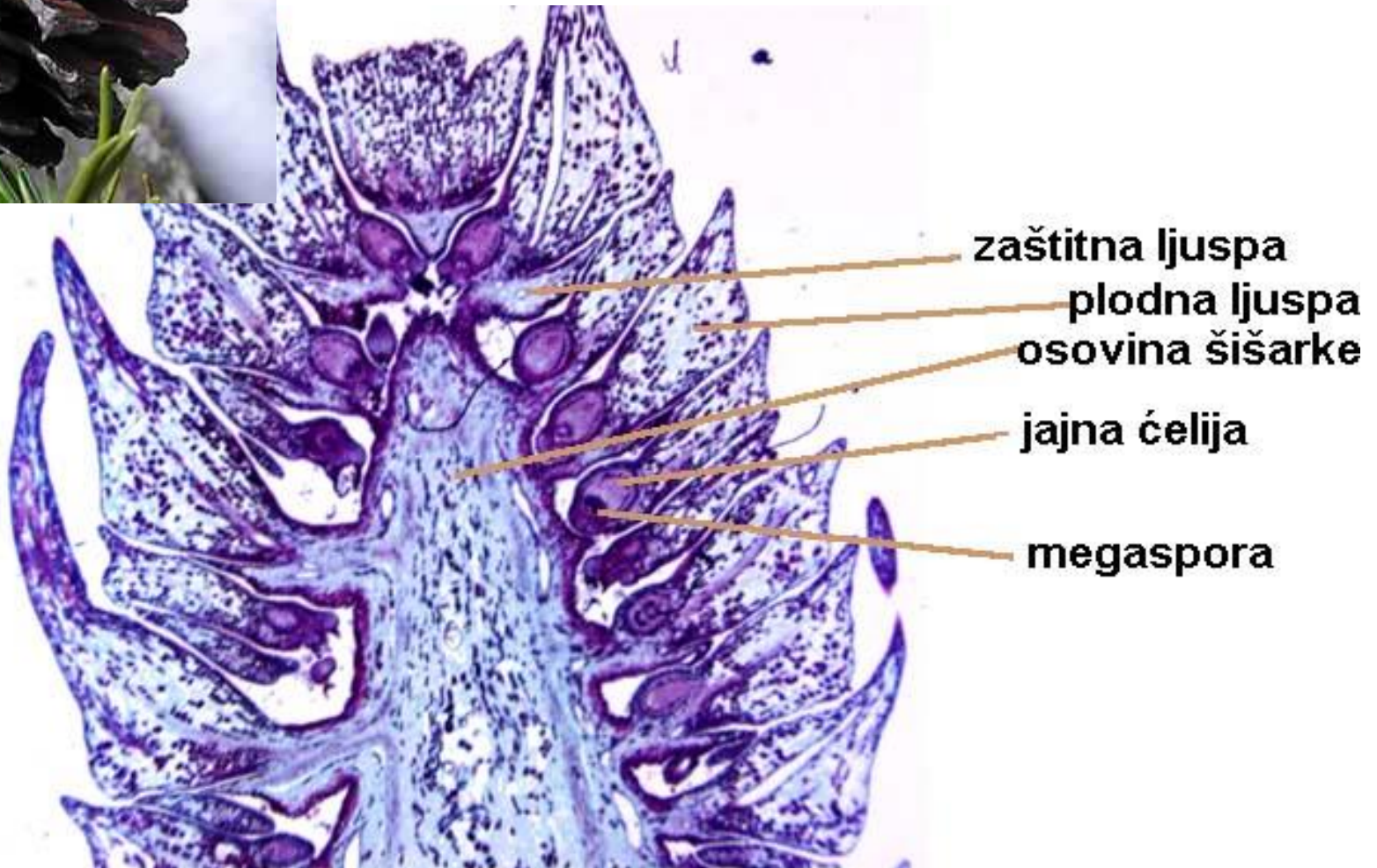

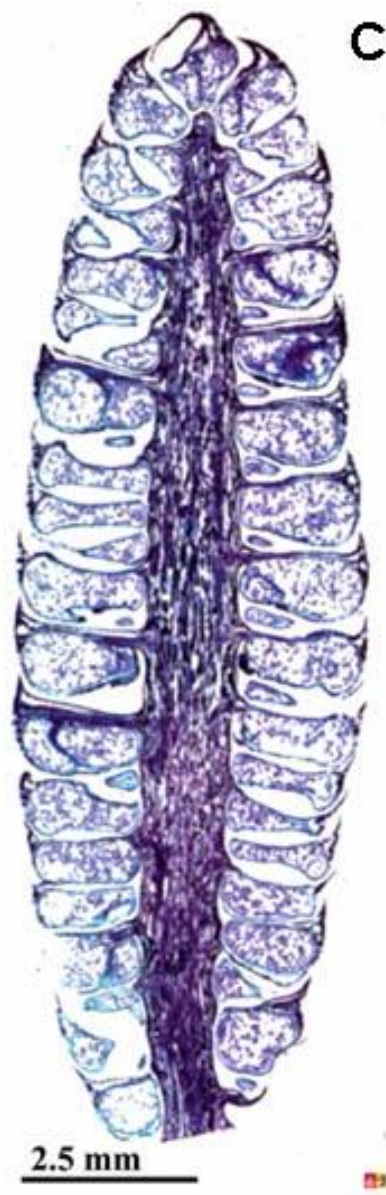
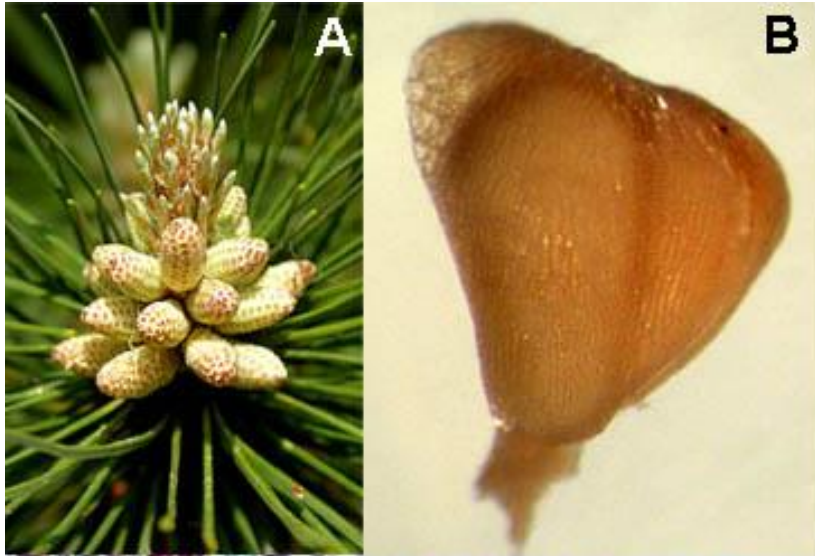

STROBILUSI

Ženska šišarka bora

Muška šišarka bora

- A- izgleda muške šišarke
B- zaštitna ljespa i mikrosporofil i sa polenovom kesom
C- uzdužni presjek kroz šišarku
D1- zaštitna ljespa, 2- mikrosporofil, 3- polenova kesa
E- polenova zrna sa vazдушnim kesama

A

B

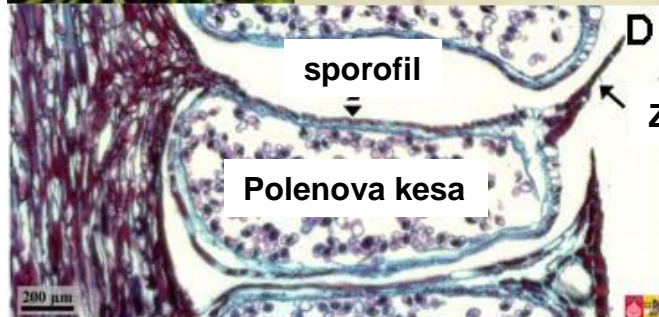
Osovina šišarke

C

Ženska šišarka

sporofil

Polenova kesica

Zaštitna ljuspa

200 μm

D

2.5 mm

E

Sjemeni zametak

Plodna ljuspa (sporofil)

Zaštitna ljuspa

Muška šišarka

o. Pinales,
fam. Cupressaceae

Muške šišarke

Cupressus sempervirens- čempres

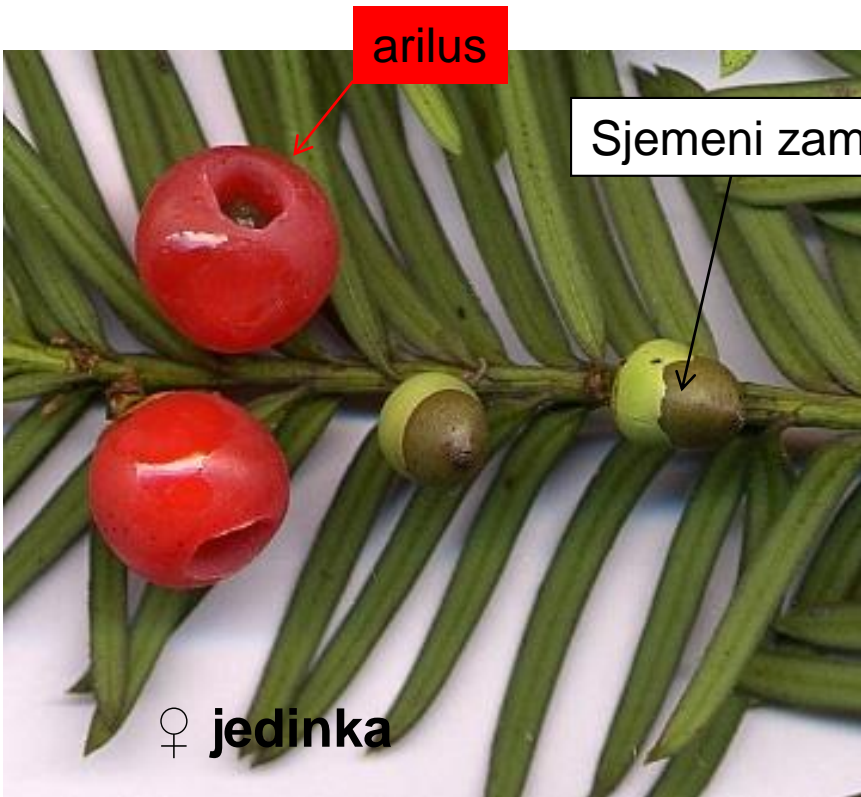
Ženske šišarke

Juniperus oxycedrus- primorska kleka

Juniperus communis- obična kleka

Taxales, Taxaceae

**U starijoj
klasifikaciji red
Taxales je imao
status potklase
Taxidae!**

Taxus baccata- tisa